

جلسه ۱۹۹

صورت مشروح مجلس یوم شنبه بیست و چهارم برج ثور ۱۳۰۲ مطابق هشتم شهر شوال ۱۳۴۲

(مجلس سه ساعت قبل از ظهر ریاست آقای مؤمن الملك تشکیل گردید) (صورت مجلس یکشنبه ۲۲ ثور را آقای آقا میرزا شهاب الدین فرائت نمودند)

رئیس - آقای سیدالمحققین (اجازه)

حاج سیدالمحققین - بنده در دستور عرض دارم.

رئیس - آقای ضیاء الواعظین (اجازه)

ضیاء الواعظین - بنده در دستور عرضی ندارم بعد عرض می کنم.

رئیس - در صورت مجلس حرفی دارید؟

ضیاء الواعظین - خیر در صورت جلسه عرضی ندارم.

رئیس - آقای آشتیانی (اجازه)

آشتیانی - بنده در جلسه قبل بتوسط تلفن اطلاع داده بودم که قیمت بنده بواسطه کسالت بوده و در اینجا غایب بی اجازه نوشته اند.

رئیس - اصلاح میشود - در موضوع

استقرا شعبه اینجا يك اشتباهی دست داده بود که با آقایان عرض میکنم اصلاح بفرمایند اسم آقای سردار سیه در شعبه سوم قرائت نشده در شعبه سوم باید اسم ایشان نوشته شود و اسم آقای حاج آقا اسمعیل میرود بشعبه چهارم . آقای صدیق السلطنه که در شعبه چهارم بودند میروند بشعبه پنجم آقای داور که در شعبه پنجم بودند میروند بشعبه ششم . آقای آصف الممالک بواسطه مصیبت وارده تقاضای یک هفته مرخصی کرده اند و کمیسیون هم تصویب کرده است . باید رأی گرفته شود .

آقایانیکه يك هفته مرخصی آقای آصف الممالک را تصویب می کنند قیام فرمایند .

(باتفاق قیام نمودند)

رئیس - تصویب شده آقای ضیاء الواعظین از آقای وزیر مالیه سؤالی داشتند .

ضیاء الواعظین - سؤال بنده راجع بجواهرات ایران است و فروش قسمتی از آنها در اروپا . برای استحضار خاطر نمایندگان محترم که غالب آنها در دوره چهارم تقنینیه تشریف نداشتند عرض میکنم . موضوع جواهرات ایران در بین مردم از سابق جریان داشته است و مردم راجع باین موضوع اظهاراتی مینمودند حتی در جریان هم راجع بجواهرات ایران حرفها و بیاناتی میشد شاید تعبیر بتاراج ذخائر و در همین

مجلس هم در دوره چهارم تقنینیه این موضوع مورد دقت و معالاه عمیق نمایندگان واقع گردیده و در این قسمت آقای ارباب کیخسرو و چهل نفر از نمایندگان محترم تعقیب کرده اند لازم است اصل سؤال آقای ارباب کیخسرو را برای اینکه خاطر محترم آقایان نمایندگان کاملاً مسبوق شود قرائت کنم که از صورت مجلس سابق گرفته شده است . این موضوعی را که من میخواهم در او وارد شوم (سابقاً گفته میشد تاراج ذخائر ایران . تاراج جواهر ایران) امروز گفته میشود فروش جواهر ایران . پس لازم است مقدمتاً خاطر محترم آقایان کاملاً مسبوق بشود . آقای ارباب کیخسرو در تعقیب مذاکراتی که در مجلس جریان داشته است شروع بنما کرده کرده اند . میفرمایند اگر چه آقای حاج شیخ اسدالله مسئله را بطور اختصار بیان فرمودند ولی سؤال بنده منحصر بجواهرات نبود هم راجع بجواهرات و هم راجع بتمام ذخائر بیوتات سلطنتی است که تمام متعلق بملت است اینکه آقای حاج شیخ اسدالله اظهار فرمودند که شخص جواهرشناسی آمد و صورت برداشت شاید از نظر محو فرموده اند که در سنه ۱۳۲۷ از طرف ملت نظارت و صورت برداشت و در صندوقها گذارده و مهر شد یعنی آقای حسینقلی خان نواب و چند نفر دیگر که از طرف ملت نظارت داشتند در صندوقها مهر کردند نهایت آن شخص آمده و تقویم کرده است اما سؤالات بنده منقسم به سه قسمت است قسمت اول راجع به مطالب معوقه ایست که در سنه ۱۳۲۷ مطابق قرارداد که بین ملت و شاه مخلوع شد از قراریکه می شنویم بموقع اجرا گذارده نشده و آن از این قرار است اولایک قسمت استاد و قبایلجانی بوده است که نزد شاه مخلوع مانده است و بایستی تسلیم کنند و در این مدت تسلیم ننموده اند .

ثانیاً چهل و نه طغری اسناد و قبایلجات مهمه بود که در نزد مختارالدوله یکی از ملازمین و همراهان شاه مخلوع بوده و هنوز تسلیم دولت نکرده است .

ثالثاً مسئله تبدیل مرواریدهای دولتی و کسری زمردها است که مطابق صورت ممضی شاهزاده کامران میرزا باید از عهده بیرون بیاید و کراراً خودش خواسته است هشتاد هزار تومان غرامت بدهد و قبول نکرده اند متأسفانه تا کنون هیچ عاید نشده و همچنین دورشته تسبیح مرواریدهای خیلی گرانبها میباشد که نزد دونفر از تجار بوده و متجاوز از چهل هزار تومان قیمت آنها است در حالتی که تجار بقیمت کمی گرفته اند و بایستی رد کنند و رد ننموده اند همچنین دو بسته از جواهرات دولتی است که محمدعلی میرزا در بانک استقراضی سابق گذارده و بمیابستی بدولت رد کنند و هنوز بدولت رد نشده است و دیگر دو بست و سی لیره طلا بوده است که مفتوح الملك در راه مسکه از مسروقات میرزا پوسف خان سر رشته دار گرفته است و هنوز

بدولت نداده است يك قسمت همدۀ دیگر از جواهرات است که نزد محمدعلی میرزا مانده و بمیابستی و مطابق پروتکل رد نمایند (پروتکل را درست بنده معنی اش را نمیدانم) ولی هنوز رد نکرده است و بعلاوه اشیائی از میان رفته که باید نتیجه اقدامات دولت در استرداد معلوم شود منجملاً پنجاه و نه تنگ و چندین هزار فشنگ از اسلحه خانه بیرون رفته است که متجاوز از سیصد هزار تومان قیمت داشته و هنوز رد نشده است و سیزده جلد کتاب نفیسه بوده است که آرشاک از کتابخانه دولتی برده است و در نیویورک به دو بست و چهل هزار دلار که تقریباً سیصد هزار تومان میشود فروخته است والان (یعنی در آن تاریخ که آقای ارباب کیخسرو سؤال کرده اند) آن کتابخانه که این کتب در آنجا مفقود شده است از دولت امریکا ادعای یازده میلیون دلار معادل ۲۹ کرور تومان غرامت میکنند شاید از جمله مسموعات این ایام بنده این بود که همان سیزده جلد امروز به ۱۴ میلیون دلار در امریکا مشتری دارد) در شبست هزار تومان کتبی بوده که نزد مرحوم قائم مقام وزیر همایون سابق بوده است و بعد بدست عروسش رسیده و حتی يك جلد از آن کتب تقدیم یکی از شاهزادگان محترم شده است و این کتب نیز بدولت نرسیده است اینها قسمت هائی است که نتیجه آن ناقص مانده و باید رد شود هنوز رد نشده است قسمت دوم راجع بجواهرات است اولاً در همان اوقات یعنی در سنه ۲۷ که رسیدگی شد جواهراتی را برای مواقع رسمی و تشریفات سلطنتی تخصیص داده اند سؤال میشود که آیا آن جواهرات در چه حال و کجا است ؟

ثانیاً چهل و نه فقره جواهرات است که بموجب اسناد رسمی متدرجاً از خزانه خارج شده آن جواهرات کجا است ؟

ثالثاً دوازده فقره جواهرات اخیراً از خزانه خارج شده :

- تسبیح مروارید نمره ۱ که هر دانه آن تقریباً يك مثقال وزن داشته سه رشته انگشتر تخمه الماس برلیان هشت حلقه انگشتر تخمه لعل يك حلقه انگشتر تخمه زمره دو حلقه انگشتر تخمه یاقوت دو حلقه انگشتر تخمه فیروزه يك حلقه تکه الماس برلیان که یازده قیراط وزن داشته يك قطعه

سنجاق الماس يك قطعه ساعت طلای مرصع و ساده دو قاب نشانهای مرصع دو قطعه قوطی عینک طلا دو قطعه آیا اینها در چه حال و کجا است ؟ همچنین شنیده می شود در ظرف سنوات اخیر يك جعبه از جواهرات ایران در یکی از بانکهای سوئیس با اسم عباس نام امانتاً سپرده شده است آیا دولت از آن جعبه چه

اطلاع دارد ؟ و آن جعبه را کی سپرده است ؟ قسمت سوم راجع بندخا بردولتی است که در حال فاسد شدن است . من جمله دوازده صندوق جواهرات است که در جای بسیار مرطوبی گذاشته شده در صورتی که رطوبت با مروارید موافقت ندارد و نزدیک فاسد شدن است آیا دولت برای جابجا کردن و جلوگیری کردن از فاسد شدن آنها چه اقدامی کرده است که از هر حیث در جای سلامتی گذارده شود .

دیگر اینکه مقدار زیادی ذخائر دربار سلطنتی که متعلق بملت است در ایام اخیر از بین رفته ؟ من جمله از خیام خانه و موزه خانه (و غیره که همینطور آمده تا اینجا که میفرمایند) اینها چیز هائی است که بنده شنیده ام تمام اینها مطابق اصل سی و سوم و اصل سی و پنجم و اصل چهل و چهارم قانون اساسی ملک و مال ملت است و از وظیفه و کلاست که در حفظ و صیانت آن بکوشند (در اینجا بعضی از نمایندگان آن دوره گفته بودند صحیح است) مادر اینجا ساعت ها وقت خودمان را صرف جزئیات میکنیم در این صورت از میلیون ها مال ملت نمیشود صرف نظر کرد (آنوقت گفته اند صحیح است) البته همیشه صحیح است این يك موضوعی است که آقای ارباب سؤال کرده اند راجع باین موضوع جوابی که داده شده است آقای مشیرالدوله که در آن موقع مقام ریاست وزرائی را دارا بوده جوابی داده اند جوابش را هم بعد عرض می کنم آقای ارباب کیخسرو در ضمن سؤالات خود تکیه مبدعه اظهارات خود را بر ابورتی که از طرف اداره بیوتات و ریاست بیوتات تقدیم وزارت مالیه شده و در آنوقت خیلی تعقیب شده بود که عین آن را بورت بمجلس فرستاده شود بعدها گویا عین آن را بورت بمجلس تقدیم شده بود و طبع شده بود يك نسخه از آنرا بدست آورده ام آن قسمتی را که راجع بجواهرات است مطابق باینکه راپرتی که رئیس يك اداره رسمی بمقام مافوق خودش عرض میکند بنده عرض میکنم همانطور که در آن سغالات گفته شد این راپرت بیست و دو صفحه است هر صفحه هم بیست سطر يك قسمتی هم راجع بجواهرات است و اصل راپرت این است مینویسد مسئله جواهرات: قسمت اول آنچه که از بدو دولت جدید برای استعمال ذات اقدس ملوکانه ارواحنا له الفداء تخصیص یافته از همان ابتدا جمع و تحویل صندوقخانه و آقای حاج عدل السلطنه شده مسئول آن قسمت کماکان هستند قسمت دوم جواهرات خزانه اندرون اعم از ضبطی سابق و آنچه که در آغاز دولت جدید از بیرون برای ضبط خزانه معین شده بوده در همان خزانه مرطوب خطرناک ضبط بود تا موقع جشن تاجگذاری که از آن بعد حسب الامر مطاع مبارک تعدادی بدفعات

